

Syyttäjälaitos-
kirjanpitoyksikön
toimintakertomus
ja tilinpäätös
vuodelta
2023

Julkaistu 28.2.2024
SY/2475/2022

Sisällysluettelo

1.....	Toimintakertomus.....	3
1.1	Johdon katsaus.....	3
1.2	Tuloksellisuus.....	4
1.3	Vaikuttavuus.....	7
1.4	Toiminnallinen tehokkuus.....	8
1.4.1	Toiminnan tuottavuus.....	8
1.4.2	Toiminnan taloudellisuus.....	9
1.5	Tuotokset ja laadunhallinta.....	11
1.5.1	Suoritteiden määrät ja aikaan saadut hyödykkeet.....	11
1.5.2	Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu.....	11
1.6	Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen.....	11
1.7	Tilinpäätösanalyysi.....	16
1.7.1	Rahoituksen rakenne.....	19
1.7.2	Talousarvion toteutuminen.....	19
1.7.3	Tuotto- ja kululaskelma.....	23
1.7.4	Tase.....	26
1.8	Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma.....	27
1.8.1	Arviointien tulokset.....	27
1.8.2	Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä.....	28
2.....	Liitteet.....	29
3.....	Allekirjoitukset.....	30

1 Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Syyttäjien käsiteltäväksi saapuneiden rikosasioiden keskimääräisen vaativuuden pitkään jatkunut kasvu on taittunut vuoden 2023 aikana. Etelä- ja Itä-Suomen syyttäjälueille vaativuus on laskenut hieman edellisestä vuodesta, lännessä ja pohjoisessa se on pysynyt suurin piirtein vuoden 2022 tasolla. Etelä-Suomen alueen juttukannan keskimääräinen vaativuus on edelleen selvästi muita alueita korkeampi.

Syyttäjien määrän huomattavalla kasvulla on ollut myönteinen vaikutus: Ratkaistujen asioiden kokonaismäärä kasvoi voimakkaasti, ja samalla varsinkin keskivaikeiden asioiden ratkaisemiseen voitiin käyttää aiempaa enemmän työaikaa. Ruuhkutuneella Etelä-Suomen alueellakin saatiin ratkaistuksi asioita enemmän kuin sinne oli saapunut. Koko laitoksen ratkaisemattomien asioiden määrä kääntyi tarkasteluvuonna hitaaseen laskuun. Ongelmaksi tuli se, ettei vastaavaa laskua saatu aikaan pisimpään, yli vuoden syyteharkinnassa olleissa asioissa. Syyttäjien ratkaisumäärän kasvu on myös kasvattanut käräjäoikeuksissa pääkäsittelyä odottavien rikosasioiden määrää.

Keskimääräinen syyteharkinta-aika lyheni maltillisesti noin 2,5 kuukauteen. Vaikka käsittelyajat ovat edelleen pitkän aikavälin tavoitetta pidemmät, Syyttäjälaitos kykenee edelleen ratkaisemaan puolet asioista erittäin nopeasti, noin 0,8 kuukaudessa.

Syyttäjälaitoksen vuoden 2019 organisaatiouudistuksessa aloitettua syyttäjän toiminnan ja sen ohjaamisen kehittämistä jatkettiin ja vakiinnutettiin. Syyttäjien esitutkintayhteistyötä tehostamaan ja yhdenmukaistamaan annettiin yhdessä poliisin kanssa valmisteltu valtakunnansyyttäjän yleinen ohje esitutkintayhteistyöstä. Nopeasti käsiteltävien asioiden NOTO-prosessin ratkaisutuottavuus säilyi tavoitteen mukaisena, ja sen edelleen tehostamiseksi päivitettiin asiaa koskeva valtakunnansyyttäjän yleinen ohje. Jatkettiin erikoissyöttäjien vetämien osaamistiimien muodostamista syyttäjälueille ja niiden toiminnan käynnistämistä. Jatkettiin koulutusjärjestelmän uudistetun rakenteen mukaista toimintaa. Rekrytoinnin lisääntyttä tehostettiin syyttäjien perusosaamista kehittävää koulutusta. Uudistetun seuranta- ja raportointijärjestelmän hyödyntämistä tiedolla johtamisessa kehitettiin edelleen.

Valtakunnansyyttäjän toimiston organisaatiouudistuksen suunnittelu aloitettiin keväällä 2023. Syyttäjän toiminnan ja toiminnan tuen yksiköt organisoitiin osastoiksi, joiden alle perustettiin uudet yksiköt ja johtamistasot. Tavoitteena oli parantaa Syyttäjälaitoksen toiminnan tuloksellisuutta, vaikuttavuutta ja ennakkointia kehittämällä toimintojen ohjausta ja prosesseja sekä osastojen ja yksiköiden yhteistyötä. Uudistus viedään läpi vuoden 2024 aikana.

Syyttäjälaitoksen edustajat osallistuivat oikeuslaitostyöryhmän työskentelyyn.

Syyttäjien työpanoksen kohdentaminen Kieku-järjestelmässä on edelleen riittämätöntä. Tämä vaikeuttaa tosiasiallisen työmäärän selvittämistä ja hyödyntämistä laitoksen sisäisessä voimavarojen ja työn jakamisessa.

Valtakunnansyyttäjän toimiston tekemää syyttäjän toiminnan aluseurantaa jatkettiin Itä-Suomen syyttäjälueella, ja vuonna 2024 toteutettavan Länsi-Suomen ja Ahvenanmaan aluseurannan valmistelu aloitettiin. Aluseurannoissa apulaisvaltakunnansyyttäjän johtamat seurantatiimit selvittävät monipuolisesti alueen syyttäjän toimintaa, työhyvinvointia ja sidosryhmäyhteistyötä.

1.2 Tuloksellisuus

Syyttäjälaitoksen tulostavoiteasiakirjassa vuosiksi 2023–2026 sovittiin seuraavista tuloksellisuustavoitteista:

- Rikosvastuu toteutuu oikeudenmukaisesti sekä vaativissa että päivittäisrikoksissa.
- Ratkaisukäytäntö ja työprosessit ovat yhdenmukaiset.
- Tilannekuva vahvistuu.
- Organisaatiouudistus vakiinnutetaan ja sen toimivuutta ja vaikuttavuutta seurataan.

Keskeiset toimet tuloksellisuustavoitteiden saavuttamiseksi

Vuonna 2021 annettiin erikoistuneiden syyttäjien järjestelmää koskeva, vuoden 2022 alusta voimaan tullut valtakunnansyyttäjän yleinen ohje. Järjestelmä koostuu päätoimisista, valtakunnallisesti toimivista erikoissyyttäjistä kolmella erikoistumisalueella (talous, henkilöt ja turvallisuus) sekä erikoistuneista aluesyyttäjistä, jotka keskittyvät syyttäjälueillaan tiettyihin rikollisuuden lajeihin muun syyttäjätönsä ohella.

Ohjeistuksen mukaisena painopisteenä on käyttää erikoissyyttäjien erikoisosaamista syyteasioissa ja asiantuntijatehtävissä tarpeen mukaan joustavasti koko maassa riippumatta heidän sijoituspaikastaan. Erikoistumisalueista vastaavat valtiosyyttäjät ovat seuranneet ja ohjanneet järjestelmän toimintaa ja raportoivat siitä johtoryhmälle yhteistyössä syyttäjälalueiden kanssa.

Erikoissyyttäjien osaamisen valtakunnallinen hyödyntäminen ei ole vielä ollut riittävän laajaa. Useat erikoissyyttäjät ovat kuitenkin osallistuneet syyttäjäparien ja -ryhmien jäseninä syyttäjälalueiden rajat ylittävien rikosjuttukokonaisuuksien hoitamiseen.

Valtakunnansyyttäjän yleinen ohje syyttäjän esitutkintayhteistyöstä valmisteltiin yhteistyössä poliisin kanssa. Se tuli voimaan vuoden 2024 alusta. Ohjeessa annetaan kokonaiskuva syyttäjän roolista ja tehtävistä erityyppisten rikosasioiden esitutkintayhteistyössä ja käsitellään aiemmin ohjeistamatonta yhteistyötä rikosasian esiselvitysvaiheessa. Ohjeessa käsitellään myös Syyttäjälaitoksen ja esitutkintaviranomaisten välistä yleisempää, esitutkinta- ja syyteprosessin menettelyjä koskevaa viranomaisyhteistyötä.

Vertaistukiryhmien eli osaamistiimien toiminnan kehittämistä jatkettiin. Ryhmät tukevat syyttäjien osaamista tietyissä rikollisuuslajeissa. Osaamistiimit voivat olla syyttäjälueen sisäisiä tai laajempia, ja niitä vetävät kyseisen alan erikoissyyttäjät tai muut tiimin toimialaan hyvin perehtyneet syyttäjät.

Psykoterapiakeskus Vastaamoon liittyvä asiakokonaisuus työllisti Syyttäjälaitosta poikkeuksellisella tavalla. Asianomistajia oli noin 23 000. Asiaa hoitamaan perustettiin erilliset sihteeri- ja syyttäjäryhmät. Laitoksen ulkopuolelta palkattiin 11 syyttäjänsihteerä kesä–lokakuun ajaksi. Sinä aikana valmisteltiin syyttäjien ratkaistavaksi noin 21 000 diaaria, jotka sisälsivät yli 32 000 toimenpidettä.

Syyttäjäryhmän valmisteleva työ on ollut käynnissä jo useita vuosia. Vastaamon toimitusjohtajaa vastaan nostettiin syyte tietosuojarikoksesta lokakuussa 2022. Samaan aikaan annettiin eurooppalainen pidätysmääräys Vastaamoon kohdistuneen tietomurron epäillystä tekijästä. Syyttäjäryhmän työn järjestäminen ja suunnittelu on alkoi siten tosiasiasa jo vuoden 2022 loppupuolella ja varsinainen työ käynnistyi alkuvuodesta 2023.

Vastaamo-asiaan liittyvä syyte tietosuojarikoksesta käsiteltiin maaliskuussa 2023. Pääasian syytteen nostamisen määräpäiväksi asetettiin 18.10.2023 epäillyn jäätyä kiinni helmikuussa Ranskassa. Syyttäjäröhmän kokouksissa suunniteltiin ratkaisumalleja ja luotiin prosessit yhteistyössä keskusrikospoliisin ja poliisilaitosten kanssa.

Syyttäjäröhmän toiminta edellytti vuonna 2023 valtakunnallisesti yhteensä 19 syyttäjän työpanosta. Laajasta kokonaisuudesta ja tiukasta aikataulusta huolimatta toiminnan resursoinnissa onnistuttiin hyvin ja asetettuihin aikatauluihin kyettiin vastaamaan suunnitellusti. Jos edellä kuvattuja erilliskohdennuksia ei olisi tehty, Syyttäjälaitoksen toimintakyky olisi vaarantunut vuoden 2023 aikana merkittävästi.

NOTOn vaikutus Syyttäjälaitoksen tuottavuuteen oli merkittävä. Vuonna 2023 NOTO-syyttäjät (noin 10 % kaikista syyttäjistä) ratkaisivat noin puolet kaikista käsiteltäviksi tulleista asioista. Vuonna 2022 NOTOn suhteellinen osuus kaikista ratkaisuista oli noin 48 %. NOTO-prosessin ansiosta muiden syyttäjien työaika vapautui merkittävästi vaativampien rikosasioiden hoitamiseen.

NOTO-koulutusta annettiin laajasti. Ratkaisujen yhdenmukaisuuden ja laadun kehittämistä jatkettiin apulaispäälliköiden, tiiminvetäjien ja valtakunnansyyttäjän toimiston yhteistyöllä.

Keskimääräinen syyteharkinta-aika lyheni vuoden 2023 lopussa noin 2,5 kuukauteen. Alueelliset erot ovat kuitenkin edelleen suuret. Länsi- ja Itä-Suomen syyttäjälueilla päästiin aiempien vuosien tapaan alle kahden kuukauden keskimääräiseen käsittelyaikaan, kun taas Etelä- ja Pohjois-Suomen syyttäjälueilla keskimääräinen ratkaisuaika asettui noin kolmen kuukauden molemmin puolin. Alueiden eroista kertoo se, että esimerkiksi vaativissa suullisissa asioissa Länsi- ja Itä-Suomessa keskimääräinen ratkaisuaika oli noin 5,3 kuukautta, kun vastaava luku Etelä-Suomessa oli 8,3 kuukautta ja Pohjois-Suomessa 9,1 kuukautta.

Poliisihallituksen ja Tuomioistuinviraston kanssa tehtiin säännöllistä yhteistyötä tavoitteena parantaa tilannekuvaa ja rikosprosessin sujuvuutta. Tuomioistuinviraston kanssa sovittiin rikosprosessin käytännön kysymyksiä koskevasta tiiviimmästä yhteistyöstä valtakunnansyyttäjän toimiston sekä hovioikeuksien ja käräjäoikeuksien kesken. Sitä jatkettiin Itä-Suomen

syyttäjälueen alue seurannan sekä Helsingin hovioikeuden tuomiopiirin päällikkötuomarien ja VKST:n johdon tapaamisen yhteydessä.

Mittari- ja raportointijärjestelmän tuottaman tiedon seuranta laajennettiin ja siitä saatujen tietojen käyttäminen vakiinnutettiin osaksi viraston johtoryhmätyöskentelyä ja toiminnan ohjausta. Ongelmana on se, ettei syyttäjien työhön sisältyvien erilaisten toimintojen tuntikohdennuksia vieläkään tehdä riittävästi Kieku-järjestelmään. Vaikka syyttäjälueilla käsiteltävien asioiden ja niihin sisältyvien rikosten määrästä ja laadusta saadaan varsin kattavat tiedot, ei syyttäjien todellinen työmäärä ja työn jakautuminen syyttäjälueille ole kohdennusten puuttuessa kunnolla todennettavissa.

Tuloksellisuus	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tulossopimus 2023
Toiminnan laajuus				
Syyteharkintaan saapuneet asiat, kpl	89 256	85 053	87 931	88 000
Syyteharkinnassa ratkaistut asiat, kpl	89 001	84 185	89 531	90 000
Joutuisuus				
Keskimääräinen syyteharkinta-aika, kk	2,23	2,60	2,50	2,50
6–12 kk syyteharkinnassa avoinna olleet asiat, kpl	4 707	4 192	4 538	4 400
Yli 12 kk syyteharkinnassa avoinna olleet asiat, kpl	1 186	1 586	1 572	1 800

Taulukko 1. Syyttäjälaitoksen toiminnan tuloksellisuus mitattuna toiminnan laajuudella ja joutuisuudella 2021–2023

1.3 Vaikuttavuus

Syyttäjälaitoksen tulostavoiteasiakirjassa vuosiksi 2023–2026 sovittiin seuraavista yhteiskunnallisista vaikuttavuustavoitteista:

- Rikosvastuuta toteutetaan oikeudenmukaisesti, tehokkaasti ja laadukkaasti.
- Syyttäjän tehtävä tunnetaan ja sitä arvostetaan.

Keskeiset toimet tulostavoitteiden saavuttamiseksi

Syyteprosessin laatujärjestelmään kuuluvat valtakunnalliset ja alueelliset laaturyhmät jatkoivat toimintaansa.

Avoinna olevien asioiden kokonaismäärä saatiin kääntymään laskuun lisääntyneen syyttäjämäärän ja syyttäjakohtaisen ratkaisutehokkuuden kasvun ansiosta. Pitkään avoinna olleiden asioiden määrää ei kuitenkaan saatu laskemaan samalla tavalla. Tilannekuva on niidenkin osalta selvä: Kyse on keskimäärin vaativammista asioista. Niitä hoitamaan pystyvien, kokeneiden syyttäjien määrä ei ole kasvanut, koska henkilöstön poistumat painottuvat heihin. Poistuma korvautuu vain hitaasti nuorempien syyttäjien kokemuksen ja osaamisen karttuessa.

Toimintavuonna suunniteltiin ja valmisteltiin valtakunnansyyttäjän toimiston ja tuomioistuinelaitosta edustavan Tuomioistuinviraston yhteistyön laajentamista koskemaan myös muita rikosprosessin toimijoita. Laajempi yhteistyö päästään aloittamaan vuonna 2024. Valtakunnansyyttäjän toimisto jatkoi yhteistyötä yksittäisten tuomioistuinten kanssa alue seurantojen yhteydessä ja laamannien verkoston kokousten yhteydessä.

Valtakunnansyyttäjän toimiston ja Tuomioistuinviraston säännöllisiä, 1–2 kuukauden välein pidettäviä yhteistyötapaamisia jatkettiin. Niissä käsiteltiin rikosprosessin sujuvuuteen vaikuttavia käytännön kysymyksiä.

Syyttäjän tehtävään tunnettuutta ja arvostusta kehitettiin aktiivisella ja ennakoivalla viestinnällä. Vetovoimatekijöistä viestittiin kattavasti sosiaalisessa mediassa ja Syyttäjälaitoksen verkkosivuilla. Syyttäjälaitos on tehnyt yhteistyötä opiskelijajärjestöjen kanssa ja osallistunut opiskelijatapahtumiin. Henkilökunta on vierailut säännöllisesti eri oppilaitoksissa. Viestinnän painopistealueet on tunnistettu ja toteutettu aktiivisella mediaseurannalla.

1.4 Toiminnallinen tehokkuus

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Vuonna 2023 saapui käsiteltäväksi noin 2 900 asiaa enemmän ja ratkaistiin noin 5 300 enemmän kuin vuonna 2022. Syyttäjien määrä kasvoi huomattavasti siten, että syyttäjien henkilötyövuosien kokonaismääräksi vuonna 2023 tuli 455, kun se vuonna 2022 oli 429. Syyttäjien henkilötyövuosien määrä kasvoi 6,1 % ja ratkaisujen määrä 6,3 %. Syyttäjät ratkaisivat vuonna 2023 keskimäärin 197 asiaa ja vuonna 2022 keskimäärin 196 asiaa.

Syyttäjien ratkaisutoiminnan tuottavuus pysyi edellisen vuoden tasolla. Sen aiempi lasku on ollut osittain näennäinen, syyttäjien määrän voimakkaaseen kasvuun liittyvä ilmiö. Etelä-Suomen

syyttäjäaluetta lukuun ottamatta syyttäjämäärän kasvu on mahdollistanut vuonna 2023 sen, että syyttäjät ovat voineet käyttää entistä enemmän työaikaa kutakin ratkaistavaa asiaa kohden, mutta he ovat kuitenkin ratkaisseet enemmän asioita kuin syyttäjäalueille on saapunut.

Syyttäjätoiminnassa on kuitenkin yhä myös ratkaisutuottavuutta alentavia tekijöitä. Varsinkin keskivaikeaa juttukantaa hoitavien syyttäjien työtilanne on edelleen liian ruuhkainen. Uudet syyttäjät ovat kokemattomia, ja huomattava määrä kokeneiden syyttäjien työpanosta sitoutuu heidän kouluttamiseensa. Tutor-toimintaan käytettiin vuonna 2023 noin 1,4 henkilötyövuotta, mutta määrä on todennäköisesti suurempi johtuen työajan kohdennusten vähäisyydestä.

Käräjäoikeuksiin vireille pantujen syyteasioiden ruuhkautuminen olisi vaatinut painottamaan syyttäjien työpanosta enemmän oikeudenkäyntien pääkäsittelyihin kuin syyteharkintaan. Tämä ei kuitenkaan ole ollut mahdollista syyteharkintaan ruuhkautuneiden asioiden suuren määrän vuoksi.

Tuomioistuimilta saadun palautteen mukaan pääkäsittelyjä olisi voitu järjestää enemmänkin, ellei puute syyttäjistä olisi sitä estänyt. Lisäksi jo syyteharkintaan saapuessaan kiireellisten asioiden yhä kasvava määrä vaikeuttaa syyttäjien työjonojen suunnitelmallista ja tehokasta purkamista.

Tuottavuutta heikentää edelleen syyttäjien vaihtuvuus, varsinkin henkilömäärältään suurimmalla ja pahimmin ruuhkautuneella Etelä-Suomen syyttäjäalueella. Vaihtuvuus aiheuttaa runsaasti kaksinkertaista työtä: Kun syyttäjä lähtee tehtävästään, hänen käsittelemänsä asiat joudutaan jakamaan muille syyttäjille. Tyypillisesti on kyse useista kymmenistä rikosasioista, joihin uudet syyttäjät joutuvat perehtymään alusta alkaen. Syyttäjävaihtuvuuden tuottavuudelle aiheuttamaa haittaa pahentaa se, että yleensä lähtijät ovat kokeneimpia syyttäjiä ja tulijat kokonaan vailla aiempaa lainkäyttökokemusta.

Syyttäjillä ratkaisematta olleiden asioiden määrä oli vuoden aikana enimmillään 19 157 asiaa ja vuoden päättyessä 17 293 asiaa. Ratkaisemattomissa asioissa yli vuoden vanhoja oli vuoden alkaessa 1 586 asiaa, vuoden aikana enimmillään 1 625 asiaa ja vuoden päättyessä 1 572 asiaa.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Tulossopimuksessa on määritelty toimintamenojen ja ratkaistujen asioiden suhteena laskettu toiminnan tehokkuus ja taloudellisuus.

Suoritteet, vaativuus ja tehokkuus	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Tuotokset ja suoritteet						
Syyteharkintaan saapuneet asiat, kpl	84 959	83 720	84 415	83 370	80 256	82 793
Saapuneet tapaukset (kpl)	163 325	162 130	172 699	177 394	176 697	180 194
Syyteharkinnassa ratkaistut asiat, kpl	81 737	77 737	84 049	83 924	80 467	83 062
Vaativuus						
Saapuneiden tapausten painotettu vaativuus	676 670	692 169	740 316	786 023	742 551	749 533
Vaativuus per saapunut tapaus	4,14	4,27	4,29	4,43	4,20	4,16
Tehokkuus						
Syyttäjien HTV-kertymä	368	368	357	372	374	375
Ratkaisujen määrä per syyttäjä-HTV	222	211	236	225	215	221

Taulukko 2. Suoritteet, vaativuus ja tehokkuus 2012–2017

Suoritteet, vaativuus ja tehokkuus	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tuotokset ja suoritteet						
Syyteharkintaan saapuneet asiat, kpl	91 059	86 116	91 246	89 256	85 053	87 931
Saapuneet tapaukset (kpl)	189 299	187 930	212 632	200 431	181 745	188 639
Syyteharkinnassa ratkaistut asiat, kpl	91 955	84 074	87 530	89 001	84 185	89 531
Vaativuus						
Saapuneiden tapausten painotettu vaativuus	767 179	784 396	847 543	843 136	858 954	855 620
Vaativuus per saapunut tapaus	4,05	4,17	3,99	4,21	4,73	4,54
Tehokkuus						
Syyttäjien HTV-kertymä	392	388	380	409	429	455
Ratkaisujen määrä per syyttäjä-HTV	235	217	230	218	196	197

Taulukko 3. Suoritteet, vaativuus ja tehokkuus 2018–2023

Tuottavuus ja taloudellisuus	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tulossopimus 2023
Tuottavuus				
Ratkaistut asiat per HTV (koko henkilöstö)	159	144	143	-
Ratkaistut asiat per syyttäjä HTV	218	196	197	-
Saapuneiden tapausten painotettu vaativuus per HTV (koko henkilöstö)	1 509	1 466	1 361	1 365
Saapuneiden tapausten painotettu vaativuus per syyttäjä-HTV	2 064	2 004	1 869	1 844
Taloudellisuus				
Toimintamenot / saapuneiden tapausten painotettu vaativuus	61	64	71	71
Toimintamenojen käyttö per syyteharkinnassa ratkaistu asia	469	657	675	-

Taulukko 4. Tuottavuus ja taloudellisuus 2020–2023

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaan saadut hyödykkeet

Syyttäjälaitoksen tuotokset ovat syyttäjien ratkaisuja syyteharkinta-asioissa ja muissa syyttäjille kuuluvissa asioissa sekä rikosasioiden käsittelyjä tuomioistuimissa. Luvut on esitetty tuloksellisuutta käsittelevässä kappaleessa.

1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Syyttäjälaitoksen suoritteiden laadun sekä laitoksen palvelukyvyn lakisääteinen seuranta ja ohjaaminen jakautuvat valtakunnansyyttäjän toimiston valtakunnallisiin ja syyttäjälalueiden aluekohtaisiin tehtäviin. Valtakunnallisen seurannan tärkeimpiä välineitä ovat Power BI -analytiikkatyökaluun pohjautuva tilastointi- ja raportointijärjestelmä, syyttäjälalueiden toiminnallisen tilanteen seuranta valtakunnansyyttäjän toimiston syyttäjäntoiminnan yksikössä sekä syyttäjien ratkaisutoiminnan yhdenmukaisuuden ja laillisuuden seuranta kantelumenettelyn ja apulaisvaltakunnansyyttäjän aluekäyntien yhteydessä.

Syyttäjien ratkaisujen laadun seuranta käynnistettiin aluetasolla siten, että syyttäjälalueet sopivat yhdenmukaisista menettelyistä ja teemoista. Syyttäjälaitoksen valtakunnallisen laatutyöryhmän ensimmäisen arviointikohteen loppuraportti valmistui 26.4.2023. Teemana oli haastehakemusten riidattomat seikat. Laatutyöryhmä on valinnut seuraavaksi arviointikohteeksi haastehakemusten todistelun teemoittelun.

Syyttäjälalueiden organisoima järjestelmä, jolla piti seurata ja valvoa alueiden sisäisen syyttäjäntoiminnan yhdenmukaisuutta ja laillisuutta samalla tavalla koko maassa, ei ole alkanut toimia tyydyttävästi. Osaltaan sen vuoksi laitoksen johdolla ei ole riittävää kokonaiskuvaa alueiden syyttäjäntoiminnan mahdollisesta epäyhtenäisyydestä.

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Syyttäjälaitoksen tulostavoiteasiakirjassa vuosiksi 2023–2026 asetettiin seuraavat henkilöstöön liittyvät tavoitteet:

- Johtaminen on osallistavaa ja motivoivaa.

- Henkilöstösuunnittelu on strategista ja tulevaisuuslähtöistä.

Keskeiset toimet tulostavoitteiden saavuttamiseksi

Esihenkilötyön suunniteltua ja johdonmukaista kehittämistä jatkettiin etenkin Kaiku-hankkeessa. Tiiminvetäjille järjestettiin suunnattua valmennusta. Henkilökunnan työkyvyn tukemista jatkettiin monivuotissuunnitelman mukaisesti. Henkilöstölle järjestettiin osa-alueittaista työnohjausta esimerkiksi tiettyjen rikosasioiden käsittelyn aiheuttamiin psykososiaalisiin haasteisiin ja esimerkiksi muutostilanteisiin. Työpaikkaselvityksiä toteutettiin suunnitelman mukaisesti ja työsuojeluriskeistä tehtiin ensimmäinen laitostason kokonaisarviointi. Henkilöstölle tarjottiin edelleen tarvelähtöistä mahdollisuutta osallistua univalmennukseen ja Kiila-kuntoutukseen. Tavoitteena oli psyykkisistä tekijöistä johtuvien poissaolojen väheneminen. Tästä huolimatta mielenterveyssyistä johtuvat sairauspoissaolot kasvoivat vuoteen 2022 verrattuna.

Henkilöstöä koulutettiin kattavasti. Koulutus koostui kurseista, verkkokoulutuksista, lyhyistä etäkoulutuksista ja syyttäjälueiden omista koulutuksista. Etäkoulutus sopii nopeatahtiseen työhön ja antaa kouluttautumismahdollisuuksia laajalle osanottajajoukolle. Jokainen voi suorittaa oppimisolustalla olevia koulutuksia ja katsoa tallenteita oman aikataulunsa mukaisesti.

Keskitettyä koulutusta järjestettiin 55 päivää, osallistujia oli 698 ja oppilaspäiviä 1 484.

Lyhytkestoista koulutusta oli 66 tuntia, osallistujia oli 516 ja oppilastunteja 1 310.

Aineistopankkijärjestelmään (AIPA) liittyvää koulutusta järjestettiin alueilla noin 27 tuntia, ja osallistujia oli 114. Lisäksi henkilöstölle järjestettiin Opus-järjestelmäkoulutusta ja lyhytkestoisia ICT-tietoiskuja yhteensä noin 35 tuntia. Osallistujia näissä oli 1 759. Syyttäjälueet järjestivät omaa koulutusta henkilöstölleen yhteensä 57 tuntia. Osallistujia näissä tilaisuuksissa oli 596.

Syyttäjälaitoksen toteutunut henkilötyövuosimäärä vuonna 2023 oli 625 henkilötyövuotta.

Tulossopimuksen tavoite ylitettiin noin 12 henkilötyövodella. Henkilöstön vaihtuvuus, määräaikaistilaisuuksien suuri määrä ja rekrytointitarpeiden osittainen ennakoimattomuus aiheuttivat viiveitä avoimien ja avoimiksi tulevien virkasuhteiden täyttämässä. Tämä vaikuttaa vuositasoisen henkilötyövuosien määrän kehittymiseen ja toisaalta myös siirtyvien määrärahojen tasoon.

Syyttäjälaitos osallistui oikeusministeriön hallinnonalan yhteiseen Pidetty!-hankkeeseen, jonka tarkoituksena on vastata oikeudenhoidon selonteossa kuvattuihin haasteisiin erityisesti

henkilöstön saatavuuden ja epätoivotun vaihtuvuuden osalta. Lisäksi hankkeen kautta pyritään vahvistamaan työnantajakuva ja työn mielekkyyttä sekä kehittämään perehdyttämistä.

Henkilöstö	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tulossopimus 2023
Henkilötyövuodet yhteensä	559	586	625	613
syyttäjiä	409	429	455	454
asiantuntijoita	21	23	23	24
toimistohenkilökuntaa	122	128	140	128
harjoittelijoita	7	7	7	7
työllisyystyöntekijöitä	0	0	0	0
Muita henkilöstötietoja				
Tekemättömän työn kustannukset per HTV	2 476	2 602	3 158	2 000
Työtyytyväisyysindeksi	3,50	3,48	3,63	3,50
Johtajuusindeksi	3,28	3,29	3,46	3,33
Työtyytyväisyys työyhteisön toimintakulttuuriin	3,95	3,92	4,08	3,75

Taulukko 5. Henkilötyövuodet ja muut henkilöstötiedot 2021–2023

Henkilöstön lukumäärä	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023 vrt. 2022	
				kpl	%
Henkilöstön määrä yhteensä	590	612	646	34	5,6 %
naiset	420	445	479	34	7,6 %
miehet	170	167	167	0	0,0 %

Taulukko 6. Henkilöstön määrä 2021–2023

Henkilöstön keski-ikä ja ikäjakauma	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023 vrt. 2022	
				vuotta / lkm	%
Keski-ikä	45,8	43,6	43,3	-0,3	-0,7 %
naiset	44,8	42,7	42,6	-0,1	-0,2 %
miehet	48,6	46,1	45,3	-0,8	-1,7 %
Ikäjakauma					
-24	18	17	14	-3,0	-17,6 %
25-34	159	188	197	9,0	4,8 %
35-44	120	121	149	28,0	23,1 %
45-54	139	131	130	-1,0	-0,8 %
55-64	144	150	150	0,0	0,0 %
65-	10	5	6	1,0	20,0 %

Taulukko 7. Henkilöstön ikä 2021–2023

Henkilöstön koulutustaso	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023 vrt. 2022	
				pistettä	%
Koulutustasoindeksi	6,3	6,4	6,4	0,0	0,0 %
naiset	6,2	6,2	6,2	0,0	0,0 %
miehet	6,8	6,9	6,8	-0,1	-1,4 %

Taulukko 8. Henkilöstön koulutustaso 2021–2023

Virkasuhteiden laatu	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023 vrt. 2022	
				lkm	%
Vakinaiset virkamiehet (lkm)	446	434	457	23	5,3 %
osuus (%)	75,6 %	70,9 %	70,7 %	-0,2 p.yks.	-
naiset	304	303	326	23	7,6 %
miehet	142	131	131	0	0,0 %
Määräaikaiset virkamiehet (lkm)	144	178	189	11	6,2 %
osuus (%)	24,4 %	29,1 %	29,3 %	0,2 p.yks.	-
naiset	116	142	153	11	7,7 %
miehet	28	36	36	0	0,0 %
Kokoaikaiset virkamiehet (lkm)	551	558	592	34	6,1 %
osuus (%)	93,4 %	91,2 %	91,6 %	0,4 p.yks.	-
naiset	384	397	431	34	8,6 %
miehet	167	161	161	0	0,0 %
Osa-aikaiset virkamiehet (lkm)	42	54	54	0	0,0 %
osuus (%)	7,1 %	8,8 %	8,4 %	-0,4 p.yks.	-
naiset	37	48	48	0	0,0 %
miehet	5	6	6	0	0,0 %

Taulukko 9. Virkasuhteiden laatu 2021–2023

Työvoimakustannukset	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023 vrt. 2022	
				Yksikköä	%
Tehdyn työajan palkat, % säännöllisestä vuosityöajasta	82,5 %	81,6 %	82,0 %	0,4 %	0,5 %
Kokonaistyövoimakustannukset (euroa per vuosi)	41 183 432	44 249 879	48 949 806	4 699 927	10,6 %
Tehdyn työajan palkat, % palkkasummasta	78,8 %	77,3 %	77,8 %	0,5 %	0,6 %
Välilliset työvoimakustannukset (euroa per vuosi)	13 765 652	15 519 046	17 295 990	1 776 943	11,5 %
Välilliset työvoimakustannukset, % tehdyn työajan palkoista	50,2 %	54,0 %	54,6 %	0,6 %	1,2 %

Taulukko 10. Työvoimakustannukset 2021–2023

Työhyvinvointi	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Muutos 2023 vrt. 2022	
				Yksikköä	%
Lähtövaihtuvuus (%)	5,0 %	13,4 %	9,7 %	-3,7 %	-27,6 %
Tulovaihtuvuus (%)	7,3 %	10,7 %	10,8 %	0,1 %	0,9 %
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyminen, % henkilöstöstä	0,2 %	0,2 %	-	-	-
Sairauspoissaolopäivät per HTV	5,6	6,9	6,1	-0,8	-11,6 %
Työtyytyväisyyden edistämiseen käytetyt määrärahat per HTV	51	44	36	-9	-19,6 %
Työkunnon edistämiseen käytetyt määrärahat per HTV	98	142	173	32	22,2 %
Koulutukseen ja kehittämiseen käytetyt määrärahat per HTV	822	1 407	1 665	258	18,3 %
Koulutukseen ja kehittämiseen käytetyt työpäivät per HTV	1,9	2,6	2,9	0,3	11,5 %
Työterveyshuollon kustannukset per HTV	305	419	647	229	54,6 %
Henkilöstön arvo, euroa	579 118 200	638 354 336	- ¹	-	-

Taulukko 11. Työhyvinvointi 2021–2023

¹ Henkilöstön arvo -tunnusluku ei ollut saatavilla toimintakertomuksen laatimisen aikataulussa vuonna 2023.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

Oikeusministeriön ja Syyttäjälaitoksen vuosien 2023–2026 tulostavoiteasiakirjassa asetettiin seuraavat taloudelliset tavoitteet:

- ICT parantaa tuottavuutta.
- Varmistetaan riittävät taloudelliset ja henkilöstövoimavarat.
- Taloudellinen liikkumavara mahdollistaa kehittämisen.

Keskeiset toimet tulostavoitteiden saavuttamiseksi

Syyttäjälaitos on osallistunut aktiivisesti oikeusministeriön hallinnonalan ICT-kehittämistyöhön Oikeusrekisterikeskuksen johtamassa RATSU-hankkeessa. Siinä etsitään toiminnan tehostamiseen sopivia, helposti ja nopeasti tuotantoon vietäviä ratkaisuja. Lisäksi Syyttäjälaitos on mukana Oikeusrekisterikeskuksen johtamassa hankkeessa, jossa etsitään toimialoilta automaattisen päätöksenteon ja tekoälyratkaisujen käyttökohteita.

Syyttäjälaitoksen mediaportaali -nimellä kulkeva tuottavuusrahoituksen hakemus hyväksyttiin. Mediaportaalilla on tarkoitus parantaa tiedotusvälineiden mahdollisuuksia seurata rikosasioita.

Syyttäjälaitos on onnistunut digitalisaation avulla parantamaan toiminnan tuottavuutta, ja esimerkiksi tiedon käsittelyprosessit on digitalisoitu lähes täysin. Viime vuosina tietohallintoon kohdistuva sääntely on aiheuttanut tietojen käsittelyyn suuria muutospaineita. Niitä on kyetty taloudellisten vaikutusten osalta hillitsemään digitalisaatoratkaisuilla. Yhteiskunnan muutos ja rikollisuuden muotojen muutokset aiheuttavat osaltaan paineita kehittää tiedon käsittelyä.

Rikosasioiden käsittelyn toimintatavoista on neuvoteltu ja sovittu tuomioistuimien ja esitutkintaviranomaisten kanssa.

Vuoden 2023 aikana tiedonhallintalain mukaisten turvaluokitellun materiaalin käsittelyhaasteet ovat konkretisoituneet. Tiedonhallintalaki tuli voimaan vuonna 2019 ja asetti tiukat rajat turvaluokitellun materiaalin käsittelylle. Syyttäjälaitos on edistänyt toimitila- ja oikeustalohankkeissa materiaalin tietoturvallista käsittelyä, säilyttämistä ja kuljettamista tukevia lakisäätteisiä ratkaisuja yhteistyössä Senaatti-kiinteistön kanssa.

Syyttäjälaitos on kohdentanut työpanosta kyberturvallisuustyöhön ja siihen liittyviin hankkeisiin. Vuonna 2023 osallistuttiin myös Digi- ja väestötietoviraston johtamaan Taisto-harjoitukseen, jossa harjoiteltiin, testattiin ja kehitettiin Syyttäjälaitoksen digiturvan toimintamalleja kuvitteellisten häiriötilanteiden kautta. Harjoituksessa painotettiin lisäksi häiriötilanteiden hallintaa, johtamista ja viestintää ajankohtaisissa uhkatilanteissa.

AIPA-asianhallintajärjestelmän käyttöönotto viivästyy vuoden 2024 loppuun. Vuoden 2023 keskeisin tavoite oli ottaa MiniAIPA valtakunnalliseen käyttöön syksyn aikana. Sen vuoksi käytettiin runsaasti voimavaroja erityisesti työtapojen sopimiseen sekä koulutusten suunnitteluun ja toteuttamiseen. Syyttäjälaitoksen MiniAIPAn ja käräjäoikeuksien RikosAIPAn käyttöönotot kuitenkin lykkääntyivät pilotoinnin osalta vuoden 2024 kevääseen Syyttäjälaitoksesta riippumattomista syistä.

Käyttöönoton viivästyttyä koulutusten hyödyt jäävät vähäisiksi. Henkilöstö todennäköisesti ehtii unohtaa opitut asiat ja kouluttajissa on poistumaa ja vaihtuvuutta. Uusi koulutuskierron on siksi toteutettava 2024 aikana.

Pohjois-Suomen syyttäjälaitosalue on pilotoinut ja jatkanut MiniAIPAn käyttöä niin, että käyttö on laajennettu koskemaan NOTOn lisäksi rikosasioita. Tämän ansiosta alueen henkilöstö on harjaantunut nykyisen tuotantoversioon käyttöön. Syyttäjälaitoksen kokemukset antavat arvokasta tietoa muiden alueiden koulutukseen, ohjeiden päivittämiseen ja toimintatapojen sopimiseen.

AIPA-hanke tuottaa ainoastaan sellaisen järjestelmän, joka täyttää käytölle asetetut vähimmäisvaatimukset. Sen ulkopuolelle jää Syyttäjälaitoksen kannalta lukuisia toimintoja, jotka ovat tuloksellisen työn tekemisen kannalta välttämättömiä tai erittäin tarpeellisia.

Erillinen tuottavuusriski ovat järjestelmän toimittamisesta vähimmäismuodossaan ja tuomioistuimen asettamista uusista vaatimuksista aiheutuvat ylimääräiset työvaiheet. Näitä manuaalisen työn riskejä on onnistuttu osittain ratkaisemaan Syyttäjälaitoksessa sisäisesti ja yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Silti tuottavuuden alenemisen riski on yhä olemassa.

Syyttäjälaitos on kehittänyt ja ottanut käyttöön Opus-sovelluksen ja erillisen siirtolevyratkaisun, jotka tukevat MiniAIPAn ja myöhemmin RikosAIPAn käyttöä. Niiden avulla on manuaalisiin työvaiheisiin kuluva työaika kyetty vähentämään arviolta puolella. Koulutusta annettiin

kattavasti sekä Syyttäjälaitoksen omalle että sidosryhmien, ennen kaikkea tuomioistuimien, henkilöstölle.

AIPAAan liittyvä sidosryhmäyhteistyö on ollut aktiivista. Syyttäjälalueilla on tavattu säännöllisesti sidosryhmien edustajia, joiden kanssa on keskusteltu konkreettisista toimintatavoista. Esitutkintaviranomaiset ovat tietoisia uuden järjestelmän aiheuttamista muutoksista toimintatavoissa ja osaavat käyttää omia järjestelmiään niin, että AIPAn käyttö on Syyttäjälaitoksessa sujuvaa. Syyttäjälalueilla on sovittu erityistapauksista ja muista menettelyistä, joita noudatetaan poikkeus- ja häiriötilanteissa. Tuomioistuimien kanssa on sovittu tarkemmista aikatauluista ja yksittäisistä seikoista, joita ei ole ollut mahdollista ohjeistaa yleisissä ohjeissa.

Tuotteiden ja palvelujen tilausjärjestelmän, Handin, sopimuskohdistus-toiminnallisuutta käytettiin aiempaa enemmän. Automaatisaatiota lisäävää toiminnallisuutta voitiin hyödyntää sekä maksueriin perustuvien ostolaskujen käsittelyssä että ennakoon laadittuun budjettiin perustuvien ostolaskujen käsittelyssä. Automaatioaste, noin 43 %, oli vuonna 2023 liki sama kuin vuonna 2022. Ostotilaus- ja sopimuslaskujen osuus sen sijaan nousi viidellä prosentilla vuodesta 2022 ja oli 56,7 %. Kasvu selittyy erityisesti sopimuslaskujen osuuden kasvulla ostotilauslaskujen osuuden laskiessa hieman.

Valtakunnansyyttäjän toimiston organisaatiomuutoksen yhteydessä täsmennettiin hankintatoimen vastuita ja rooleja. Hankintaohje päivitettiin ja hankintoihin liittyvää kehittämistä jatkettiin valmistelemalla ohjeet, malliasiakirjat ja prosessikuvaukset. Myös hankintojen ennakointia, tiedottamista ja tiedolla johtamista kehitettiin. Hankinnoissa huomioitiin vastuullisuuden osa-alueita.

Toimitilahankkeissa on huomioitu Syyttäjälaitoksen erityispiirteet tilojen ja kulunvalvonnan turvallisuudessa. Myös erilliset turvatilaratkaisut oikeustalohankkeissa ovat suunnitteluissa vahvasti mukana.

Resurssisuunnittelussa ja seurannassa ylläpidettiin Syyttäjälaitoksen keskipitkän aikavälin tilannekuvaa laatimalla keväällä voimavara-analyysi vuosiksi 2024–2027. Talousarvio- ja kehusehdotusten laatimisen yhteydessä päivitettiin Syyttäjälaitoksen suorituskykyä ja taloudellista tilannetta kuvaavat kestävyystarkastelut.

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Syyttäjälaitokselle myönnettiin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa määrärahaa yhteensä 57 057 000 euroa. Tästä summasta 4 879 000 euroa kuului Oikeusrekisterikeskuksen (KPY 154) ICT-menojen kirjausoikeuden piiriin vuoden 2023 palvelusopimuksen ja tilijaottelun mukaisesti. ICT-menojen osuutta kasvatettiin vuoden viimeisellä tilijaottelun muutoksella 5 283 000 euroon kattamaan erityisesti AIPA-hankkeen aiheuttamaa menopainetta.

Vuoden 2023 ensimmäisessä ja toisessa lisätalousarviossa tehtiin Syyttäjälaitoksen määrärahoihin 1 981 000 euron kertaluontoiset lisäykset, josta 425 000 euroa kohdistui nuorisoriikollisuuden ehkäisyyn ja 1 556 000 euroa palkkausten tarkistuksiin. Vuodelta 2022 siirtyneen siirtomäärärahan osuus momentilla 4.22.25.30.01 oli 13 242 615 euroa. Vuonna 2023 määrärahaa oli käytössä 72 280 615 euroa.

Syyttäjälaitoksen rahoituksen rakenne	2023
Yhteensä	72 280 615
Varsinainen talousarvio 25.30.01	57 057 000
josta ORK:n kirjausoikeuden piirissä (KPY 154)	5 283 000
Vuoden 2023 lisätalousarviot 25.30.01	1 981 000
LTA I / 2023	425 000
LTA II / 2023	1 556 000
Vuodelta 2022 siirtyneet erät 4.22.25.30.01	13 242 615
josta ORK:n kirjausoikeuden piirissä (KPY 154)	75 390

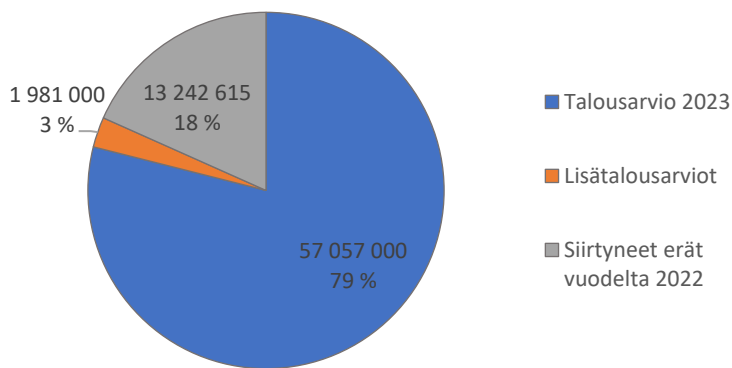
Taulukko 12. Rahoituksen rakenne vuonna 2023

Syyttäjälaitoksella oli vuonna 2023 myös erillinen 70 000 euron käyttöoikeus sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan momentille 33.60.31.01 Lastenasiointalo-toimintamallien kehittäminen ja valtakunnallistaminen. Edellisiltä vuosilta siirtynyttä siirtomäärärahaa oli käytettävissä 46 949 euroa.

Vuonna 2023 oli käyttöoikeutta lisäksi 70 549 euroa valtioneuvoston kanslian momentille 23.01.03.1 kattamaan Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkamenoja.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

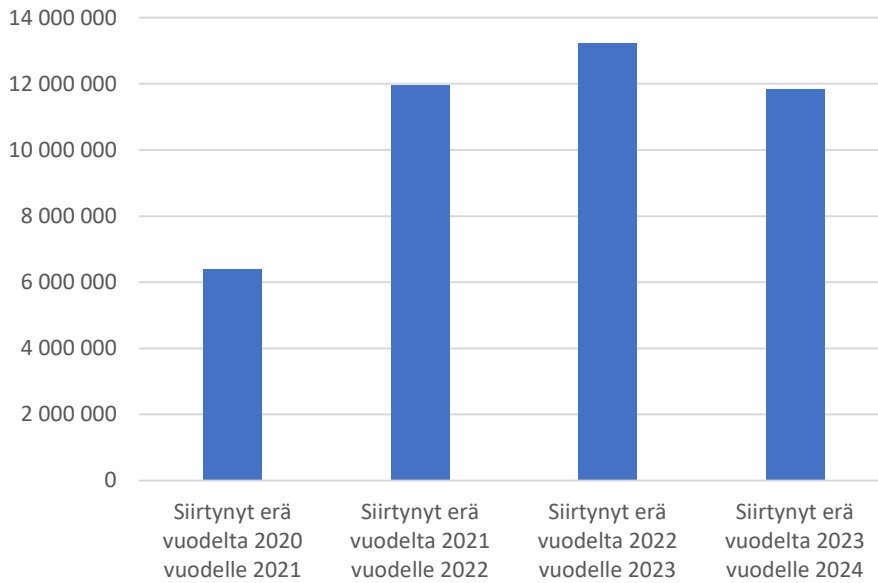
Syyttäjälaitoksen käytössä oli vuonna 2023 yhteensä noin 72 281 000 euroa seuraavasta kuvasta ilmenevän jaukauman mukaisesti (mom. 25.30.01 ja 4.22.25.30.01).

Kuva 1. Vuoden 2023 määrärahojen jakautuminen

Varsinaisen talousarviomäärärahan taso kasvoi vuoteen 2022 verrattuna 1 927 000 eurolla (3,5 %). Kasvua selittävät erityisesti lainsäädäntöuudistukset, jotka liittyivät lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn ja seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistukseen. Myös palkkausten tarkistukset korottivat määrärahatasoa.

Kun tarkasteluun otetaan mukaan myös lisätalousarviot ja edellisen vuoden siirtyneet erät, vuoden määrärahataso kasvoi kokonaisuudessaan 3 739 000 euroa (5,5 %) vuoteen 2022 verrattuna. Siirtyneiden määrärahojen kasvu pysähtyi ja kääntyi laskuun vuoden 2023 aikana. Vuodelta 2023 siirtyvän erän osuus varsinaisesta talousarviosta oli 20,7 %, kun vastaava suhteellinen osuus vuonna 2022 oli 24,0 %. Siirtyvän rahoituserän osuus on edelleen varsin korkea, mutta määrärahojen käyttö on tehostunut vuoden 2023 aikana ja rahoitusta on kohdennettu erityisesti henkilöstömäärän kasvattamiseen.

Kuva 2. Siirryneiden määrärahojen kehitys 2020–2023

Vuonna 2023 monet erät, jotka koronapandemian aikana olivat maltillisella tasolla, kasvoivat selvästi. Erityisen voimakasta kasvu oli virkamatkustamisessa ja osin myös henkilöstön virkistystoiminnassa. Etätyöskentelyn vakiintuminen on sen sijaan vähentänyt esimerkiksi lounasedun käyttöä.

Syyttäjälaitos kohdensi vuonna 2023 merkittävän osan siirtyneistä eristä suoraan syyttäjämäärän kasvattamiseen. Vaikka henkilötyövuosien määrässä ylitettiin vuosien 2023–2026 tulossopimuksen mukaiset tavoitteet, määrärahat olisivat mahdollistaneet enemmän rekrytointeja. Haasteet henkilöstön saatavuudessa kuitenkin jatkuivat vuonna 2023. Tästä huolimatta Syyttäjälaitoksen henkilöstömäärää on saatu lisättyä merkittävästi viime vuosina. Vuonna 2023 käytettiin 39 henkilötyövuotta (6,7 %) enemmän kuin vuonna 2022. Kasvusta 26 henkilötyövuotta kohdentui syyttäjiin. Vuoteen 2021 verrattuna henkilötyövuosia käytettiin noin 66 (11,8 %) enemmän. Syyttäjien osuus kasvusta oli 46 henkilötyövuotta.

Henkilöstön saatavuudesta kielii se, että vielä vuonna 2020 uusien syyttäjien ulkoisessa hakijapoolissa oli keskimäärin 300 hakijaa. Viimeisen vuoden aikana hakijamäärät ovat kuitenkin olleet noin 120–150. Syyttäjälalueiden välillä on myös eroja: Etelä- ja Länsi-Suomi ovat edelleen vetovoimaisia, mutta erityisesti Itä-Suomi kamppailee saatavuuden kanssa. Henkilöstön saatavuutta on edistetty lisäämällä yliopistoyhteistyötä ja vakiinnuttamalla oikeustieteen ylioppilaiden harjoittelijajärjestelmää.

Syyttäjälaitos budjetoit henkilöstömenoihin vuonna 2023 noin 50 366 000 euroa, josta lisätalousarvioiden osuus oli noin 1 981 000 euroa. Ilman lisätalousarvioita kohdennus olisi ollut noin 48 385 000 euroa, joka oli tulossopimuksessa sovittua tasoa noin 1 085 000 euroa (2,3 %) suurempi. Syyttäjälaitos tehosti määrärahojen käyttöä kohdentamalla siirtyneitä eriä henkilöstömäärän kasvattamiseen. Henkilöstömenojen kasvusta huolimatta määrärahoja jäi tältä osin käyttämättä noin 2 613 000 euroa (5,2 %). Käyttämättä jääneen määrärahan osuus oli kuitenkin selvästi pienempi kuin vuonna 2022.

Kohdennuksilla tavoiteltiin erityisesti syyttäjillä avoinna olevien asioiden määrän vähentämistä. Tavoitteessa onnistuttiin: Asioita oli avoinna vuoden lopussa noin 1 900 vähemmän kuin vuoden 2023 aikana korkeimmillaan. Pitkään vireillä olleissa asioissa ei kuitenkaan saavutettu samankaltaista laskua.

Syyttäjälaitoksen ICT-menot olivat vuonna 2023 noin 5 489 000 euroa. Summa koostuu Oikeusrekisterikeskukselle vuoden 2023 talousarvion tilijaottelussa osoitettujen määrärahojen käytöstä, noin 5 358 186 euroa sekä AIPA-hanketoimiston kuluista, noin 131 000 euroa.

ICT-menojen kokonaiskertymästä noin 2 626 000 euroa liittyi AIPA-järjestelmään (47,8 %). Kasvu oli maltillista vuoteen 2022 verrattuna, jolloin AIPA:aan liittyviä kuluja maksettiin yhteensä noin 2 565 000 euroa. AIPA-hankkeen kulut olivat vuonna 2023 noin 786 000 euroa, kun ne edellisellä vuonna olivat noin 1 091 000 euroa. Laskua on ollut vuodessa noin 306 000 euroa (28,0 %). AIPA:n ylläpitoon ja kehittämiseen sen sijaan käytettiin vuonna 2023 noin 398 000 euroa (30,3 %) enemmän kuin vuonna 2022. Kasvun syinä olivat erityisesti AIPA:n tuotannon aikainen kehittäminen sekä jatkuvien tuotepalvelujen kehittäminen.

Määrärahat	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023	Tulossopimus 2023
Nettomenot 25.30.01	51 761 257	55 299 030	60 453 717	59 687 000
Palkkamenot	40 677 832	43 432 922	47 753 190	47 300 000
Toimitilamenot	3 899 394	4 168 657	4 478 111	4 437 000
ICT-menot	5 388 786	5 440 679	5 488 305	5 000 000
Virkamatkamenot	322 183	582 812	857 232	550 000
Palvelukeskusmaksut	432 929	472 936	509 384	400 000
Muut menot	1 324 031	1 431 580	1 561 438	2 200 000
Tuotot	-283 898	-230 556	-193 943	-200 000

Taulukko 13. Määrärahojen käyttö 2021–2023 (luvut sisältävät vain momentit 25.30.01 ja 4.22.25.30.01)

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Syyttäjälaitoksen tuotto- ja kululaskelman loppusumma vuonna 2023 oli noin 57 143 000 euroa. Vuoteen 2022 verrattuna kasvua oli noin 5 799 000 euroa (11,3 %). Muutoksen syyt on eritelty seuraavissa kappaleissa. Tuotto- ja kululaskelmaan eivät sisälly Oikeusrekisterikeskus-kirjanpitoyksikölle (KPY 154) osoitetut momentin 25.30.01 toimintamäärärahat. Nämä erät on käsitelty edellisessä, vuoden 2023 talousarvion toteumaa käsittelevässä kappaleessa.

Toiminnan tuotot

Syyttäjälaitoksen toiminnan tuottojen kertymä vuonna 2023 oli yhteensä noin 201 000 euroa. Tuottojen rakenne on muuttunut. Vuokratuottojen osuus on laskenut 44,4 %, koska tyhjiä toimitiloja ei ole saatu vuokrattua. Vuokrien ohella tuottoja saadaan aiempien vuosien tapaan Eurojust- ja EJTN²-kulujen palautuksista sekä yliopistojen maksamista korkeakouluharjoittelijoiden palkoista. Näissä erissä ei ole merkittävää muutosta.

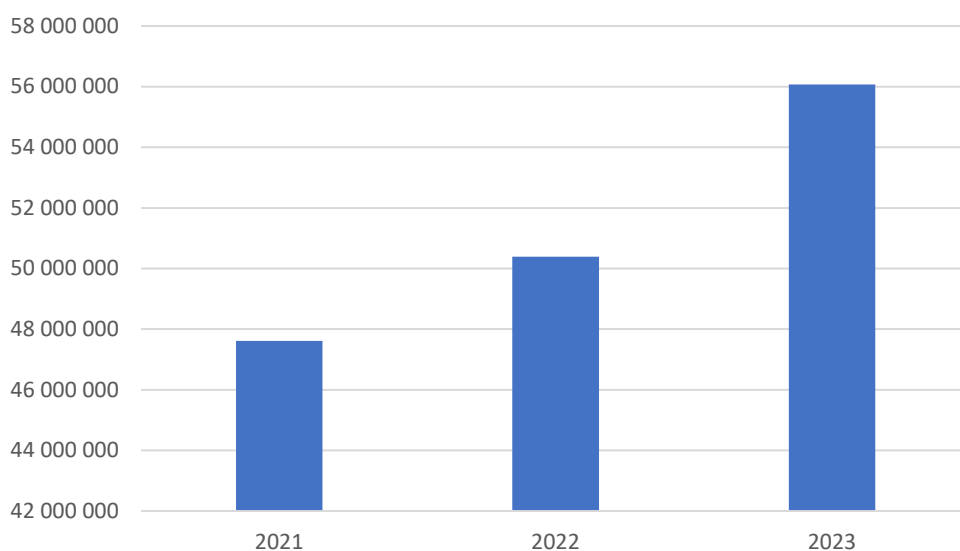
Tuottojen lasku jatkui vuonna 2023. Vuodesta 2022 tuotot laskivat noin 33 000 euroa (14,0 %). Syynä on edellä mainittu vuokratuottojen väheneminen. Syyttäjälaitos on vuoden 2023 aikana pyrkinyt aktiivisesti edistämään tyhjen vuokratilojen jälleenvuokrausta yhteistyössä Senaatti-kiinteistön kanssa.

² European judicial training network

Vuonna 2023 toiminnan tuotoilla katettiin noin 0,4 % toiminnan kuluista. Suhdeluku laski hieman vuodesta 2022.

Toiminnan kulut

Syyttäjälaitoksen toiminnan kulut ovat kasvaneet selvästi viime vuosina. Vuonna 2023 toiminnasta aiheutui kuluja noin 56 076 000 euroa, kun vastaava summa vuonna 2022 oli noin 50 388 000 euroa. Toiminnan kulut ovat vuodessa kasvaneet siten noin 5 688 000 euroa (11,3 %). Kahden vuoden takaisesta kasvua on 8 459 000 euroa (17,8 %). Kehitys on kuvattu alla.

Kuva 3. Toiminnan kulujen kehitys vuosina 2021 - 2023

Kulukehityksen suurin syy viime vuosien tapaan oli henkilöstömäärän kasvu. Vuonna 2023 henkilötyövuosia käytettiin 6,6 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Henkilötyövuosikertymä oli noin 11,8 % suurempi kuin kaksi vuotta aiemmin.

Henkilöstökulut kasvoivat vastaavasti. Vuonna 2023 henkilöstökulut olivat 48 538 000 euroa ja edellisenä vuonna 43 568 000 euroa. Kasvua oli 4 970 000 euroa (11,4 %). Vuodesta 2021 kasvua oli 7 098 000 euroa (17,1 %). Kasvun ovat mahdollistaneet lisätalousarvioissa myönnetyt kertaluontoiset budjettilisäykset, siirtyvät määrärahat ja vuodesta 2021 alkaen momentille tehty 2 500 000 euron pysyvä tasokorotus rikosvastuun toteutumisen turvaamiseksi ja käsittelyaikojen lyhentämiseksi. Myös palkkojen yleiskorotukset ovat kasvattaneet henkilöstökuluja.

Vuokriin käytettiin vuonna 2023 noin 4 116 000 euroa. Inflaation voimakas kiihtyminen on nostanut vuokratuloja merkittävästi. Vuokratulot kasvoivat edellisestä vuodesta 385 000 eurolla (10,3 %). Senaatti-kiinteistöt korotti vuoden 2023 toimitilavuokria noin 8,3 %. Vuoden 2022 korotus oli 3,1 %. Korotukset ovat moninkertaiset aiempien vuosien varsin maltilliseen tasoon nähden, jolloin Syyttäjälaitoksen vuokratulot pysyivät 3 500 000 euron tuntumassa. Myös uusien toimitilojen käyttöönotot ovat nostaneet vuokria Espoossa vuodesta 2022 alkaen ja Oulussa vuodesta 2023 alkaen. Vuokratulojen nousuvauhdin oletetaan hidastuvan. Vuonna 2024 vuokrankorotukset ovat noin 4,8 %.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat -tiliryhmän toteuma vuonna 2023 oli noin 300 000 euroa eli noin viidennes pienempi kuin edellisenä vuonna. Kulukertymää vähensi toimistokalusteiden hankintatarpeiden pieneneminen. Vuonna 2022 toimistokalusteiden tarve oli erityisen suuri Espoon uuden oikeustalon käyttöönoton vuoksi. Vuonna 2023 otettiin käyttöön Oulun uusi oikeustalo, mutta hankintavolyymit eivät olleet yhtä suuria kuin Espoossa. Myös toimistotarvikkeiden ja ammattikirjallisuuden hankinnat jäivät jonkin verran vuotta 2022 pienemmiksi. Toimitilojen energiakustannukset puolestaan kasvoivat hieman edellisestä vuodesta.

Palveluostojen kokonaiskertymä oli vuonna 2023 noin 2 234 000 euroa. Kuluja syntyi noin 134 000 euroa (6,4 %) edellistä vuotta enemmän. Kasvun taustalla olivat erityisesti työterveyspalvelut, joihin käytettiin noin 144 000 euroa edellistä vuotta enemmän henkilöstömäärän kasvaessa. Ravitsemuspalveluissa oli kasvua edellisestä vuodesta noin 41 000 euroa, mikä johtui pääasiassa henkilökunnan virkistystoiminnan lisääntymisestä ja koulutustilaisuuksien tarjoiluista. Muita merkittäviä kasvaneita kulueriä olivat Palkeilta ostetut talous- ja henkilöstöhallinnon palvelut sekä käänös- ja tulkkauspalvelut, joista jälkimmäisessä on kyse korrelaatiosta voimakkaasti kasvaneen asiaratkaisumäärän kanssa. Palveluostojen kulujen kasvua ovat sen sijaan kompensoineet henkilöstön lounasedun maltillinen käyttö etätöön yhä vakiintuessa normaalikäytännöksi. Myös AIPA-hanketoimiston kulut jäivät vuotta 2022 selvästi pienemmiksi.

Muiden kulujen kertymä vuonna 2023 oli noin 886 000 euroa ja noin 282 000 euroa (46,7 %) suurempi kuin edellisenä vuonna. Virkamatkustamisen kulujen kasvu jatkui voimakkaana. Kasvua selittävät koronarajoitusten poistuminen (ne olivat voimassa vielä vuoden 2022 alussa) sekä korotukset kilometrikorvauksiin ja päivärahoihin. Myös Liberian sotarikosjutun ja Vastaamo-jutun

matkakustannukset kasvattivat kulukertymää noin 59 000 eurolla. Virkamatkustamiseen käytettiin noin 857 000 euroa, kun vastaava summa edellisenä vuonna oli noin 583 000 euroa.

Syyttäjälaitoksen virkamatkakulut pyritään pitämään kohtuullisina. Videoyhteyksiä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan. Kokouksiin ja muihin tilaisuuksiin osallistutaan paikan päällä vain silloin, kun se on tilaisuuden luonteen perusteella välttämätöntä. Käräjäoikeuksien kanssa jatkettiin aktiivista keskustelua etäsyöttämisen järjestelyistä. Erityistä painoarvoa annettiin matkakäräjien istuntopäivien tehokkuudelle, joka mahdollistaa useamman asian käsittelyn samalla matkalla.

Syyttäjälaitoksen tuotto- ja kululaskelman rakenne ei ole muuttunut. Aiempien vuosien tapaan suurimmat kuluerät koostuvat henkilöstö- ja vuokratuloista, jotka yhdessä muodostavat noin 93,9 % kaikista toiminnan kuluista. Tuotot veroista ja pakollisista maksuista sisältävät arvonlisäverotuottoja ja -kuluja, jotka ovat niin ikään pysyneet vakaina viime vuosina. Vaihteluväli on ollut 1 200 000 euron molemmin puolin.

1.7.4 Tase

Syyttäjälaitoksen taseen loppusumma 31.12.2023 oli noin 55 000 euroa. Vuoden 2022 tasearvo oli noin 54 000 euroa.

Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset

Syyttäjälaitoksen käyttöomaisuuden tasearvo vuoden 2023 lopussa oli noin 19 000 euroa. Summa koostui taide-esineistä. Audiovisuaalisten laitteiden poistomenot on kirjattu poistosuunnitelman mukaisesti, eikä kyseisiä omaisuuksia enää ollut aktivoituina taseessa vuoden 2023 lopussa. Kokonaisuudessaan käyttöomaisuuden arvo on laskenut hieman yli 800 eurolla vuodesta 2022.

Vaihto- ja rahoitusomaisuus

Vaihto- ja rahoitusomaisuuden loppusummassa ei ole vuosien 2023 ja 2022 välillä merkittävää muutosta. Kasvua oli edellisestä vuodesta hieman yli 1 000 euroa.

Vieras pääoma

Syyttäjälaitoksen vieraan pääoman loppusumma oli vuonna 2023 noin 11 923 000 euroa. Kasvua oli vuodesta 2022 noin 832 000 euroa (7,5 %). Suurin yksittäinen syy oli siirtovelkojen kasvu liki 618 000 eurolla, jossa lomapalkkavelan muutos oli vuonna 2023 noin 615 000 euroa ja vuonna 2022 noin 55 000 euroa.

Ostovelkojen määrä oli vuoden 2023 lopussa noin 332 000 euroa, josta noin 182 000 euroa oli velkoja ulkoisille saajille. Sisäisten, muiden valtion virastojen, ostovelkojen osuus puolestaan oli noin 110 000 euroa. Ostovelkojen kokonaismäärä nousi vuodesta 2022 noin 24 000 eurolla.

Kirjanpitoyksiköiden välisten tilitysten määrä oli vuoden 2023 lopussa noin 1 019 000 euroa, ja se koostuu palkanmaksuun liittyvistä eristä. Summa oli noin 96 000 euroa edellistä vuotta suurempi, ja se johtui suurimmilta osin ennakonpidätysten kasvamisesta.

Edelleen tilitettävien erien sisältö, noin 969 000 euroa, liittyy myös palkkaeriin ja koostuu pääosin työnantajan ja työntekijöiden eläkemaksuista ja työttömyysvakuutusmaksuista. Kasvua vuodesta 2022 oli noin 95 000 euroa, ja se johtui pääosin työnantajan eläkemaksujen kasvamisesta.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Syyttäjälaitoksen johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa laitoksen sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

1.8.1 Arviointien tulokset

Arviointikysely 2023

Sisäisen valvonnan menettelyjen asianmukaisuuden arvioimiseksi Syyttäjälaitoksessa tehtiin syksyllä 2023 järjestyksessään viides arviointikysely laitoksen johdolle ja esihenkilöille. Kysely perustuu valtiovarainministeriön johtaman sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan laatimaan arviointikehikkoon. Kyselyssä painotettiin osa-alueita, joissa arvioitiin olevan erityistä kehittämistarvetta.

Sisäisen valvonnan toimivuus on jatkanut myönteistä kehittymistä eri osa-alueilla. Huomattavasti ovat muuttuneet erityisesti tavoitteiden asettamisen selkeys, tavoitteiden saavuttamiseen

liittyvien riskien tunnistaminen ja analysointi sekä tiedon tuottaminen ohjaus- ja johtamisjärjestelmän toimivuuden tukena. Toisaalta sisäisessä viestinnässä on arvioitu olevan kehittämistarvetta jossain määrin edellisvuotta enemmän.

Vuonna 2023 jatkettiin apulaisvaltakunnansyyttäjän johdolla toimeenpantuja aluseurantakäyntejä tekemällä seurantakäynti Itä-Suomen syyttäjälueelle. Aluseurantakäynnin havaintoja ja niistä tehtäviä johtopäätöksiä tai niiden johdosta tarpeellisia toimenpiteitä on käsitelty Syyttäjälaitoksen johdossa, johtoryhmässä ja ohjausryhmissä.

Kokonaisuutena arvioiden Syyttäjälaitoksen sisäinen valvonta arvioidaan järjestetyn asianmukaisesti. Kehittämiskohteita on tunnistettu ja valtion talousarvioasetuksen 69 §:ssä säädetyt tavoitteet täyttyvät.

Maksuaikakortit

Syyttäjälaitoksella oli vuoden 2023 lopussa käytössä 490 maksuaikakorttia. Ne olivat kaikki henkilökohtaisia maksuaikakortteja.

Valvontaa kohdennettiin allekirjoitettuihin käyttösitoumuslomakkeisiin, korttimaksujen asianmukaisuuteen ja mahdollisiin väärinkäytöksiin sekä asianmukaisiin käyttörajoihin. Maksuaikakorttien hallinnointi ja käyttö toteutui Syyttäjälaitoksessa asianmukaisesti, eikä väärinkäytöksiä havaittu.

Takaisinperintä

Virkamiesten palkanmaksuun liittyviä takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 11 kappaletta tilikaudella 2023. Laskujen yhteissumma oli 7 995,46 euroa.

1.8.2 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

Syyttäjälaitoksessa ei havaittu väärinkäytöksiä vuonna 2023.

2 Liitteet

Liitteet ovat erillisessä dokumentissa. Liitteet eivät ole saavutettavia.

3 Allekirjoitukset

Syyttäjälaitos-kirjanpitoyksikön tilinpäätös on hyväksytty ja allekirjoitettu Helsingissä
28. helmikuuta 2024.

Ari-Pekka Koivisto
valtakunnansyyttäjä

Joanna Autiovuori
hallintojohtaja

Asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.